

סוגיית "כל השופרות כשרים" כמבוא לראש-השנה¹

מחלוקת רבי יוסי וחכמים האם קרן פרה כשרה לשופר

במאמר זה נעייין בסוגיית הגמרא במסכת ראש-השנה (דף כו, א) הדנה בשופרות הכשרים לתקיעה בראש-השנה, וננסה לגלות בה משמעות ועומק חדשים הנוגעים לכל עבודת ראש-השנה:

משנה. כל השופרות כשרים, חוץ משל פרה מפני שהוא קרן (אינו קרוי שופר, וגבי יום הכיפורים שופר כתיב, (ויקרא כה) והעברת שופר תרועה ובפרק בתרא (לד, א) גמרינן ראש-השנה מיובל - רש"י). אמר רבי יוסי: והלא כל השופרות נקראו קרן, שנאמר (יהושע ו) במשך בקרן היובל.
גמרא. שפיר קאמר רבי יוסי! - ורבנן: כל השופרות אקרו שופר ואקרו קרן, דפרה - קרן אקרי, שופר - לא אקרי, דכתיב (דברים לג) בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו. ורבי יוסי אמר לך: דפרה נמי אקרי שופר, דכתיב (תהלים סט) ותיטב לה' משור פר, אם שור - למה פר, ואם פר - למה שור? אלא מאי שור פר - משופר. - ורבנן: כדרב מתנה, דאמר רב מתנה: מאי שור פר - שהוא גדול כפר.

יש מטמונות נפלאים בגמרא זו. כל שורה היא פלא. צריך לפתוח היטב היטב את האוזניים ואת הנשמה כדי להקשיב למנגינה המתנגנת במעמקי סוגיה זו.

קרן הפרה - סמל לאלימות

נפתח בשורה הראשונה של המשנה וננסה לשמוע מה כתוב בה: "כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן".

מה מפריע לנו בכך שהשופר של הפרה מוגדר כקרן? קרן היא לשון יחיד של קרניים. מה עושים עם קרניים? בעלי החיים משתמשים בהם למלחמות, למכות.

מה אומרת לנו המשנה אם כן? כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן. האלימות המיוצגת בקרניים לא מתאימה לשופר של ראש-השנה. שופר זה שפיר, זה יפה. אבל קרן זה משהו אלים, אגרסיבי.

1. אני מודה לרב יצחק קושלבסקי על העריכה

אלימות היא תכונה פסולה שהתורה מרחיקה. ניתן לראות זאת בהלכות כשרות. בשלחן ערוך יורה-דעה (סימן פ"ב) מובאים דיני הכשרות של העופות - אלו עופות כשרים ואלו עופות אסור לאכלם. הגמרא במסכת חולין (סג, ב) אומרת שבתורה יש רשימה של עופות טמאים וכל השאר כשרים. אבל אם אנחנו לא מכירים, לא בקיאים ולא יודעים בדיוק האם עוף מסוים הוא מאותה רשימה, מה נעשה? לכך מביאה הגמרא שיש סימנים. מתוך הסימנים הסימן העיקרי הוא: האם העוף הזה דורס או לא. עוף שדורס - אסור לאכול אותו. מהו עוף דורס? - הפירוש הפשוט הוא שעוף דורס זהו עוף הטורף עופות אחרים או שאר בעלי-חיים. בקצרה, עוף אלים.

הרמ"א (יר"ד פא, ז) מביא שאפילו לילדים שאינם חייבים במצוות אין לתת לאכול דברים שאינם כשרים כי זה יכול לפגוע בנשמתם². כנראה, יש קשר בין תכונות האדם למה שהוא מכניס לפיו. ובאמת ניתן לראות זאת בחוש; לפעמים שותים אלכוהול, כגון בפורים - וכבר הדבר מטמטם את השכל. ובעצם זו כל הפעולה של התרופות, איך התרופות פועלות? הן משנות דברים פנימיים בגוף האדם. היום הרוב נעשה באופן כימי, פעם היה הכל משורשים, אך למעשה אין הבדל. גם היום יש שורשים שמשבשים ומטריפים את דעתו של האדם. יש קשר בין רוח האדם לבין מה שהוא מכניס לגופו.

אם כן זכינו לדין שכל דבר ששייך לאלימות יש להתרחק ולהסתייג ממנו. ולכן שוללים חכמים את השימוש בקרן פרה בראש השנה.

דעת רבי יוסי שגם לאלימות יש מקום

נמשיך בדברי המשנה: "אמר רבי יוסי - הלא כל השופרות נקראו קרן". רבי יוסי מביא פסוק מספר יהושע (פרק ו, ה) לתמוך בדבריו - "במשוך בקרן היובל". כשעם ישראל נכנסו לארץ ובקשו לכבוש את העיר יריחו הם תקעו בשופרות כדי להפיל את החומות המבוצרות שלה. ושם כתוב "במשוך קרן היובל" והכוונה לאותה תקיעת שופרות. אם כן, אנו רואים שהשופר נקרא גם כן קרן. ואכן, תקיעת השופר שם היתה בשביל מלחמה - כדי להפיל את החומה, ולכן מתייחסים שם לשופר בשם "קרן", ומכל מקום רואים שהקשר והשייכות למלחמה לא מפקיע מהשופר את שם השופר שלו, ועל כן סובר רבי יוסי שגם קרן הפרה יכולה להחשב כשופר. ושואלת הגמרא מיד: "שפיר אמר רבי יוסי", ומיישבת הגמרא: יש הבדל - "ורבנן, כל השופרות נקראו שופר ונקראו קרן" - כל השופרות, זאת אומרת, כל הקרניים -

2. וזה לשון הרמ"א שם: "חלב כותית כחלב ישראל, ומכל מקום לא יניקו תינוק מן הכותית, אם אפשר בישראלית, דחלב כותית מטמטם הלב. וכן לא תאכל המינקת, אפילו ישראלית, דברים האסורים. וכן התינוק בעצמו, כי כל זה מזיק לו בזקנותו".

של היעל, של האיל וכו' - נקראים גם קרן וגם שופר. אפשר להשתמש בשופר למלחמה אבל הוא נועד גם ליופי, לקרב אחד את השני - רואים את הקרניים מרחוק. יש בהם סימני אהבה. "אבל של פרה קרן אקרי, שופר לא אקרי" - של פרה נקרא רק קרן ולא נקרא שופר - "דכתיב: בכור שורו הדר לו וקרני ראם קרניו (של בכור שורו - רש"י) בהם עמים ינגח יחדיו"³ - לא נמצא בכל התורה שקרן הפרה תיקרא שופר; קרן הפרה נקראת בתורה רק "קרן" - קרן שתוקפת, ולכן היא לא מתאימה לראש השנה.

העמקה בפרק ס"ט בתהלים

"ורבי יוסי אמר לך - דפרה נמי יקרא שופר דכתיב: ותיטב לה' משור פר" (תהלים סט, לב).

פסוק זה הינו חלק מפרק ס"ט בתהלים. פרק זה נפלא ומרטיט, וכדאי להתעמק במילותיו.

בפרק זה אנו מוצאים את דוד המלך שמתפלל ממעמקים, מתוך כל צרותיו, ומתחנן לה' שיציל אותו: "לִמְנַצֵּחַ עַל שׁוֹשְׁנִים לְדָוִד: הוֹשִׁיעֵנִי אֱ-לֹהִים כִּי בָאוּ מִים עַד נַפְשׁ: טָבַעְתִּי בִּינוֹן מְצוּלָה וְאִין מְעַמָּד בְּאִתִּי בְּמַעַמְקֵי מַיִם וְשִׁבַּלְתָּ שְׁטַפְתָּנִי: יַגְעִתִּי בְּקִרְאֵי נַחַר גְּרוֹנִי כְּלוֹ עֵינֵי מִיחַל לְאֱלֹהֵי". הוא רואה שיש לו מעט עוונות כפי שכתוב שם בפסוקים, ולא מתעלם מהן: "אֱ-לֹהִים, אַתָּה יָדַעְתָּ לְאוֹלָתִי וְאֲשָׁמוֹתִי מִמֶּךָ לֹא נִכְחַדְוִי, "כִּי עָלֶיךָ נִשְׂאָתִי חֲרָפָה, פִּסְתָּהּ כְּלִמָּה פָּנִי". אבל בבסיס הוא מאמין; בבסיס הוא קרוב לתורה: "וְאֵינִי תַפְלִיתִי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן, אֱ-לֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֵמַת יִשְׁעֶךָ".

מלים אלו מאוד מתאימות לנו, מאד מדברות אלינו; אכן אף אחד מאתנו אינו חף מחסרונות ויש לנו קצת עוונות. אבל בבסיסו של דבר אנחנו צדיקים. אמנם לפעמים יש לנו נפילה, כי בשר אנחנו, אבל במהות אנחנו אנשים יראי שמים. וכך היה דוד - כמובן ברמה שלו - פה ושם נפל, אבל במהות היה ירא שמים.

דוד ממשיך להתפלל לה' שיציל אותו: "הַצִּילֵנִי מִטֵּיט וְאֵל אֶטְבְּעָה אֲנַצְלָה מִשְׁנֵאֵי וּמִמַּעַמְקֵי מַיִם: אֵל תִּשְׁטַפְּנִי שִׁבַּלְתָּ מַיִם וְאֵל תִּבְלַעְנִי מְצוּלָה וְאֵל תִּאֶטֶר עָלַי בְּאֵר פִּי: עֲנֵנִי ה' כִּי טוֹב חֶסֶדְךָ כְּרֵב רַחֲמֶיךָ פָּנָה אֵלַי: וְאֵל תִּסְתֵּר פְּנֵיךָ מֵעַבְדְּךָ כִּי צַר לִי מִהָר עֲנֵנִי: קִרְבָּה אֵל נַפְשִׁי גְאֹלָה לְמַעַן אִיבִי פְדֵנִי".

3. גם בטבע ניכר ההבדל הזה; אצל רוב בעלי-החיים בעלי הקרניים - יש מטרה כפולה לקרניים, מטרה אחת היא אמנם השימוש בקרניים לקרבות ושליטה, אך המטרה העיקרית היא החיזור של הזכרים אחר הנקבות על ידי התפארות בגודל וביופי הקרניים. לעומת זאת אצל השור המטרה היחידה של הקרניים היא פעולת המלחמתיות שלהם ואין בקרניים שלו כל נוי ותפארת.

על אף חולשותיו, הוא אינו דומה כלל לאויבים, השונאים, שהם כולם רע ודינם נגזר: "אתה ידעת חרפתי וכשתי וכלמתי נגדך כל צוררי: חרפה שכרה לפי ואנושה ואקוה לגור ואין ולמנחמים ולא מצאתי: ויתנו בכרותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ: יהי שלחנם לפניהם לפח ולשלומים למוקש: תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המער: שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם: תהי טירתם נשמה באהליהם אל יהי ישב: כי אתה אשר הפית רדפו ואל מכאוב חלליך יספרו: תנה עון על עונם ואל יבאו בצדקתך: ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו: ואני עני וכואב ישועתך א-להים תשגבני".

"וטיטב לה' משור פר" - משופר - משחק מילים בלבר?

ואז אומר דוד לה': "אהללה שם אלהים בשיר ואגדלנו בתודה: וטיטב לה' משור פר מקרן מפריס" - מעין 'יהי רצון שתפילתי תמצא חן בעיניך יותר מקרבן של שור פר'.

ועל כך שואלת הגמרא - "אם שור למה פר, ואם פר למה שור?". בלשון התורה יש הבדל בין "שור" ל"פר"; שור צעיר יותר - שור בן יומו קרוי שור. ואילו פר מבוגר יותר - רק מגיל שלוש הוא נהיה פר (לפי רש"י). ואם כן יש כאן קושיה בפסוק. היה צריך להיות כתוב "משור או מפר", למה כתוב "משור פר"?

ומכאן אומר רבי יוסי - "אלא מאי שור פר - משופר". שור פר זהו רמז לשופר.

וכאן נשאל אנחנו, אם "שור פר" הוא רמז לשופר, אם כן מדוע לכתוב "שור פר" בתור רמז ל"שופר" ולא לכתוב פשוט "משופר"?

ננסה להבין מה טמון בפשט הפסוק, ונראה שדרשת חכמים איננה רק משחק מילים יפה, אלא מאחורי משחק המילים מונח דבר מה עמוק מאוד.

נראה שרבי יוסי בא להוכיח מהפסוק שהקרבת המוכר ביותר הוא דווקא קרבן הבא משור או מפר האלימים והתוקפנים, ולא קרבן הבא משה, מאיל או מכבש הכנועים והצייתנים. ולכן כתוב בפסוק "וטיטב (תהילתי) לה' (מקרבת הבא) משור ומפר", ולא כתוב 'וטיטב לה' מאיל וכבש'. אך מה באמת פשר הדבר?

השוורים נחשבים לבהמות מסוכנות; בגמרא (ברכות לג, א) כתוב שמרחיקים משור תם חמשים אמה ומשור מועד כמלוא עיניו. השוורים מסוכנים ביותר בפרט כשהם עצבנים ואז צריך להתרחק מהם לא פחות מכל בהמה טורפת - "כי יגח שור איש את שור רעהו". כל זה לעומת הכבש שמסמל בהמה כנועה שאפשר להובילה לכל מקום, 'כצאן לטבח'. ועם כל זה: בניגוד למה שאמרנו לפני כן - שאפילו שעוף דורס אינו כשר, הפר הוא כשר, ולא עוד אלא שבפסוק בתהלים נשמע שהוא המוכר ביותר לקרבן וכנ"ל. איך זה יתכן?

התשובה לתמיהה זו תבהיר לנו את בסיס המחלוקת בין רבי יוסי לחכמים - האם שופר העשוי מקרן פרה כשר או פסול.

דעת חכמים - עבודת ראש השנה היא לעורר את הנשמה

נראה לבאר שנשמת המחלוקת בין רבי יוסי לחכמים היא מהו חג ראש-השנה? מדוע אנו תוקעים בשופר בראש-השנה? איזה סוג של עבודת ה' אנחנו עובדים בראש-השנה?

לפי חכמים, עיקר עבודתנו בראש-השנה היא עבודת הנשמה; כל העניין של ראש-השנה, ועוד יותר אחר כך של יום הכיפורים - מתבטא בהתנתקות מעולם החומר, מכל מה שמרחיק אותנו מה' יתברך. בתקופה זו אנו מנסים לדכא מעט את החלקים האלה מאתנו. סיומו של התהליך הוא ביום הכיפורים, או אז אנו מגיעים להיות כמעט כמו מלאכים - לא אוכלים - כמו מלאכים, עומדים כמעט כל היום - כמו שמלאך עושה. אך תחילתו של התהליך - לעבוד את ה' עם הנשמה שלנו - נרקם כבר בראש-השנה.

יש משהו מאוד מיוחד בראש-השנה; אנחנו אומרים החל מראש חודש אלול "אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו". כשאני אומר את הפסוק הזה, חושש אני לשקר. "אחת שאלתי מאת ה' - דבר אחד אני מבקש מאת ה', ומה הוא דבר זה? "שבתני בבית ה' כל ימי חיי" - ללמוד בישיבה כל החיים, "לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו". האם אמנם כן הוא? הרי למעשה, אני מבקש מה' יתברך עוד כמה דברים אחרים. אני לא יודע אם הוא רוצה לתת לי, אבל יש כמה דברים נוספים שאני מבקש. "אחת שאלתי מאת ה'", זו מדרגה גדולה מאוד - מדרגת דוד המלך. ואכן משום כך איננו אומרים מזמור זה כל השנה. אולם לקראת ראש-השנה, בחודש אלול, אנו משתדלים להוריד מאתנו את כל הקליפות והדברים שמונעים מהנשמה הקדושה שכתוכנו להתבטא. בחודש זה אנחנו מתחברים למסתרי נפשנו ולעומק נשמתנו, ושם בפנים אנו מוצאים ש"אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתני בבית ה' כל ימי חיי" - לשבת בישיבה, ללמוד תורה, להתקרב לה' יתברך. זוהי מהותם של ימים אלה, ושיאם של הימים הוא בראש השנה ויום הכיפורים.

לשיטת חכמים כשאנחנו תוקעים בשופר, מה אנחנו מעוררים? אנחנו מעוררים את הדברים הכי פנימיים והכי קדושים שבתוכנו. ולכן עלינו להשתמש דווקא בשופר ולא בקרן. אין בראש-השנה מקום לאלימות, לאגרסיביות. בראש-השנה יש אהבה, יש חיבה, יש אהבה בין הקב"ה לעמו, יש אהבה בין עמו של הקב"ה להקב"ה. יש גם חיבה בינינו לבין עצמנו.

ביאור המשך סוגיית הגמרא - אין קטגור נעשה סנגור

זו שיטת חכמים, אבל רבי יוסי רוח אחרת עמו. כדי להבין היטב את שיטת רבי יוסי, נלמד עוד כמה שורות בגמרא ונעמיק עוד בשיטתם של חכמים:

עולא אמר: היינו טעמא דרבנן - כדרב חסדא. דאמר רב חסדא: מפני מה אין כהן גדול נכנס בכגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה - לפי שאין קטיגור נעשה סניגור (זהב העגל; ושופר של פרה נמי קטיגור דעגל הוא - רש"י). - ולא? והא איכא דם פרי?! - הואיל ואשתני - אשתני. - והא איכא ארון וכפורת וכרוב? - חוטא בל יקריב קאמרינן (האדם לא יקריבנו הלום, שהוא חטא בו - רש"י). - והא איכא כף ומחתה? - חוטא בל יתנאה קא אמרינן (להתקשט בו בקרבו הלום - רש"י). - והא איכא בגדי זהב מבחוץ? - מבפנים קא אמרינן. שופר נמי מבחוץ הוא? - כיון דלזכרון הוא - כבפנים דמי. - והא תנא מפני שהוא קרן קאמר? - חדא ועוד קאמר; חדא: דאין קטיגור נעשה סניגור, ועוד: מפני שהוא קרן. ורבי יוסי אמר לך: דקא אמרת אין קטיגור נעשה סניגור - הני מילי מבפנים, והאי שופר - מבחוץ הוא. ודקא אמרת מפני שהוא קרן - כל השופרות נמי אקרו קרן.

"עולא אמר היינו טעמא דרבנן" - עולא מסביר את טעמם של חכמים, מדוע שופר כשר רק מאיל ומיעל ולא מפרה - "כדרב חסדא" - "דאמר רב חסדא: מפני מה כהן גדול נכנס בכגדי זהב לפני ולפנים לעבוד עבודה? לפי שאין קטיגור נעשה סניגור" - רב חסדא אומר שלא יתכן להיכנס לקודש הקודשים ולבקש מה' יתברך סליחה בכגדי זהב שמזכירים את עגל הזהב. ועולא מוסיף שעל פי זה מוכן טעמם של חכמים שאין לתקוע בשופר של ראש השנה בקרן שנלקחה מפרה, שהרי קרן הפרה מזכירה את העגל, ואין קטיגור נעשה סניגור.

תחילה דנה הגמרא בעצם דברי רב חסדא ומעלה כמה תמיהות: "ולא? והא איכא דם פרי?!" - מה פתאום, הלוא ביום הכיפורים מכניסים לקודש הקודשים דם של פרי, ומה מזכיר את העגל יותר מפר? - "הואיל ואשתני, אשתני" - זה כבר לא עגל אלא דם. וממשיכה הגמרא: "והא איכא ארון וכפורת וכרוב?" - הלוא יש דברים רבים של זהב בקודש הקדשים. אומרת הגמרא: "חוטא בל יקריב" - זה בסדר שיש זהב בקודש הקדשים, אבל החוטא, האדם, הכוהן, שהוא בן בנו, בן בנו, של אהרון הכהן, לא יכול ללבוש בגדי זהב. וממשיכה הגמרא: "והא איכא כף ומחתה?" - הלוא הכוהן נכנס עם כף ומחתה מזהב. "חוטא בל יתנאה קאמרינן" - איננו רוצים שהחוטא יתנאה, יעשה את עצמו יפה, יתכבד בזהב. הוא יכול לעבוד עבודה בזהב אבל לא להתכבד בזהב, זה כבר לא מתאים.

מחלוקת רש"י ותוספות מדוע בשופר שייך הכלל אין סניגור נעשה קטיגור

וכאן מזדקרת מאליה השאלה - אם כך, למה השופר אסור, הרי הגמרא מסיקה שרק כשהחוטא בא להתנאות אסור לו להשתמש בדבר המזכיר את העגל? האם האדם מתנאה בו?

ובאמת, התוספות (ר"ה חוטא) מעלים את השאלה ומיישבים: "חוטא כל יתנאה קאמרינן - לגבי שופר מתנאה נמי בקול תקיעתו". גם בתקיעת שופר התוקע מתנאה בקול תקיעתו. אבל כפי הנראה רש"י לא קיבל את הדברים, שכן קשה לומר שעל ידי הקול מתנאה התוקע. וכי במה שונה הדבר מעבודה בכף ובמחתה של זהב? אמנם לגבי הבגדים ניתן להבין שהבגדים הופכים את לובשם לנאה ומכובד; הן גם אנחנו מתנאים בחלוקא דרבנן, בחליפה. ולכן מוכן שללבוש בגדי זהב כשבאים לעבוד זו כעין התפארות בחטא שעליו באים לכפר. אבל אם אני תוקע בשופר לקיים את המצווה, לוקח שופר של פר כדי לקיים את המצווה האם אני מיפה את עצמי?

נראה שרש"י מיישב את שאלת התוספות באופן אחר, ונמשיך תחילה בגמ'. הגמרא ממשיכה לתמוה על דברי רב חסדא: "והא איכא בגדי זהב מבחוץ?" - לכוהן גדול יש בגדי זהב. איך זה ייתכן? הרי הוא מתנאה בבגדי זהב. אומרת הגמרא: "מבפנים קאמרינן". וכאן גם הגמרא שואלת: "שופר נמי מבחוץ הוא?" - אם כן למה אתה אוסר את השופר שעשוי מקרן של פרה, הרי השופר הוא לא בפנים, בקודש הקדשים. תוקעים את השופר בכל מקום אבל לא בפנים. ומיישבת הגמרא: "שופר נמי כיוון דלזכרון קאתי כלפנים דמי" - בגלל שכל מהות השופר היא להזכיר זכויותיהם של ישראל לפני הקב"ה, הוא כמו עבודה בקודש הקדשים.

כותב על כך רש"י: "שופר נמי אף על גב דלית ביה משום חוטא כל יקריב" - הוא לא מקריב שום דבר, "ולית ביה משום חוטא כל יתנאה" - הוא לא מתייפה, לכן, לכאורה, אין סיבה לאסור אותו - "כיוון דלזכרון קאתי" - בגלל שלזכרון הוא בא - "כבגדי כהן גדול שלפנים דמי" - הרי זה כמו הבגדים של הכהן גדול בפנים שאסור להם להיות עשויים מדבר המזכיר את העגל. זאת אומרת, תקיעת השופר באה להזכיר את זכויותיו של עם ישראל - זה כל המושג של השופר - ולכן דומה תקיעת השופר לעבודת הכהן גדול שנכנס לפני ולפנים כדי לכפר על בני ישראל. וכשם שבעת שהכהן הגדול בא לכפר בעבודתו בפנים על עם ישראל אין לו להתנאות בדבר שיזכיר את העגל, כך לא יתכן שעצם הזכרת זכויותיהם של ישראל על ידי תקיעת השופר תיעשה באמצעות דבר שמזכיר את חטאם.

דעת חכמים - ראש-השנה צריך להעצים את צד הצדקות באדם

ומעתה נבין יותר את דעתם של חכמים. חכמים באים ואומרים: יש באדם שתי אישיותות: יש בו את היהודי הצדיק שיושב בבית המדרש, לומד תורה, מתפלל בכוונה; אבל חמש דקות אחר כך יש בו אדם שמשחק ומתבטל, צועק ומתרגז. למען האמת, לכולנו יש שתי אישיותות; יש שזה מודגש יותר ויש שזה מודגש פחות. לפעמים אנחנו טובים וצדיקים ולפעמים אנחנו פחות.

דעתם של חכמים היא שראש-השנה בא להעצים את צד הצדקות שלנו, ועל כן אין לקחת שופר מקרן פרה משתי סיבות: א. בגלל שהשופר מהפרה הוא "קרן" - שכפי

שבארנו לעיל מסמל עניין של כוונות, של יצר; ב. קרן הפרה מזכירה את חטא העגל שגם הוא חטא של היצר, ודוקא עתה בראש השנה עלינו להראות שאנו מתנערים ממנו. נמצא לפי זה ששני הטעמים הם למעשה אותו טעם!

דעת רבי יוסי - עבודת ראש-השנה: בכל לבבך - בשני יצריך

ומה דעתו של ר' יוסי? לדעתו, אמנם נכון שיש לנו דברים טובים ויש דברים פחות טובים. יש לנו מצוות ויש לנו עברות. יש לנו מידות טובות ויש לנו מידות רעות. ואכן ביום הכיפורים אנחנו מתעלים ומתנערים מכל הצדדים הפחות טובים. אבל, בא ר' יוסי ואומר, עניינו של ראש-השנה אינו כעניינו של יום הכיפורים. ביום הכיפורים אנחנו כמלאכים, אבל בראש-השנה אנחנו בני אדם, על כל מורכבותם.

אנחנו מצווים ומשתדלים לעבוד את ה' "בכל לבבך". ומפרש רש"י: למה לא כתוב בכל ליבך אלא בכל לבבך? כי יש לעבוד את ה' בשני יצריך - לעבוד את ה' ביצר הטוב וביצר הרע. אם יש בי אלימות - אני אהיה חייל בצה"ל ואז אשתמש באלימות נגד אויבי ישראל; יש לי יצר דעריות - אשתמש ביצר שלי כדי להתחתן ולהקים משפחה לתפארת. יש לנו כל מיני כוחות - כוחות שלפעמים אפלים, אבל יש לנו אפשרות להשתמש בכל מה שה' נתן לנו כדי להפוך אותו למשהו טוב.

לעבוד את ה' עם כל הכוחות והעוצמות

לכן, אומר ר' יוסי, אפילו קרן של פר שיש בו אלימות, כשר לקיום מצוות תקיעה בשופר בראש-השנה. אכן יש בפרה אלימות, אבל אלימות זו מגלמת גם את הכוחות והעוצמות שיש בה. הפרה הינה בהמה כשרה הואיל ואינה מבלה את כל חייה באלימות ובתוקפנות, אדרבה, לרוב היא שקטה ומועילה. בכח שלה אפשר להשתמש לדברים טובים, לחרוש את האדמה, לשאת משאות. גם בנו יש כוחות ועוצמות שבאים יותר מהכיוון של הגוף מאשר מהכיוון של הנשמה, אך בעוצמות אלה נשתמש גם כן לעבוד את ה'. קרן פרה כשרה לשופר כי עבודת ראש-השנה היא לא רק עבודה עם הנשמה הטהורה שלנו, אלא עבודת ה' גם עם שאר הכוחות שיש בתוכנו.

4. על פי דברי הרב יש לפרש גם את הטעם השלישי שמוכא בגמרא באופן דומה: "אביי אמר: היינו טעמייהו דרבנן: שופר אמר רחמנא, ולא שנים ושלשה שופרות. והא דפרה, כיון דקאי גילדי גילדי - מיתחזי כשנים ושלשה שופרות". כלומר הקרן של הפרה עשויה משניים ומשלושה שופרות, דבר זה מייצג את הכפילות ואפילו השילוש שיש בלבו של האדם - את שני הפרסונל שלו. אין זה מתאים לראש השנה שבו על האדם להדגיש רק את הפרסונה האחת - רק את המימד של ההתעלות וההתקרבות לה' שיש בו [י. ק].

יש לנו כוחות - כוחות של בני הנעורים, כוחות של זקנה. לכל אחד יש כוחות. בכל כח, בכל תכונה, בכל מצב, אפשר להשתמש כדי להתרומם ולרומם, לעלות ולהעלות. בכל דבר אפשר להשתמש כדי לעבוד את ה' יתברך. וזהו עניינו של ראש-השנה לפי ר' יוסי.

ומוסיף רבי יוסי שלהיפך, הקב"ה אוהב זאת יותר מכל דבר אחר, כמו שכתוב בפסוק: "ותיטב לה' משור פר" - מקרבן של שור ושל פר. אם הקרבן של שה מייצג את הביטול וההכנעה, הקרבן של שור ושל פר מייצג את היכולת שלנו להשתמש בכוחות ובעוצמות וביצרים וכל מה שיש בנו לעבוד את ה' יתברך בצורה עצומה. בראש-השנה יש להשתמש בכל הכוחות שה' נתן לנו. שום דבר לא לריק.

סיכום מחלוקת רבי יוסי וחכמים

ולסיכום, זו המחלוקת בין חכמים לרבי יוסי;

חכמים אומרים: "כל השופרות כשרים חוץ משל פרה מפני שהוא קרן" - הקרן מייצגת את הכוחניות והיצריות שבאדם, ובראש השנה צריך להתנער מכל זה ולהתחבר לצד הצדקות שבאדם, לצד הנשמה.

ואילו רבי יוסי אומר: "כל השופרות נקראים קרן" - אתה לא תוכל למחוק את הכוחות, את העוצמות האלו, שלפעמים אתה משתמש בהם לרע. לא תוכל למחוק אותם, אז אדרבה - השתמש בהם לטוב, תיצור מהם עבודת ה'. על הפסוק "וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד" אומרים חז"ל - זה יצר הרע. כל מה שה' ברא, הכל טוב. נשתמש בהכל לעבודת ה', ונהפוך את הכוחות שלנו לטוב, לעבודה, ובכך נמלא את רצונו של ה' יתברך בכריאה ונקרב עוד קצת את העולם אל תכליתו.